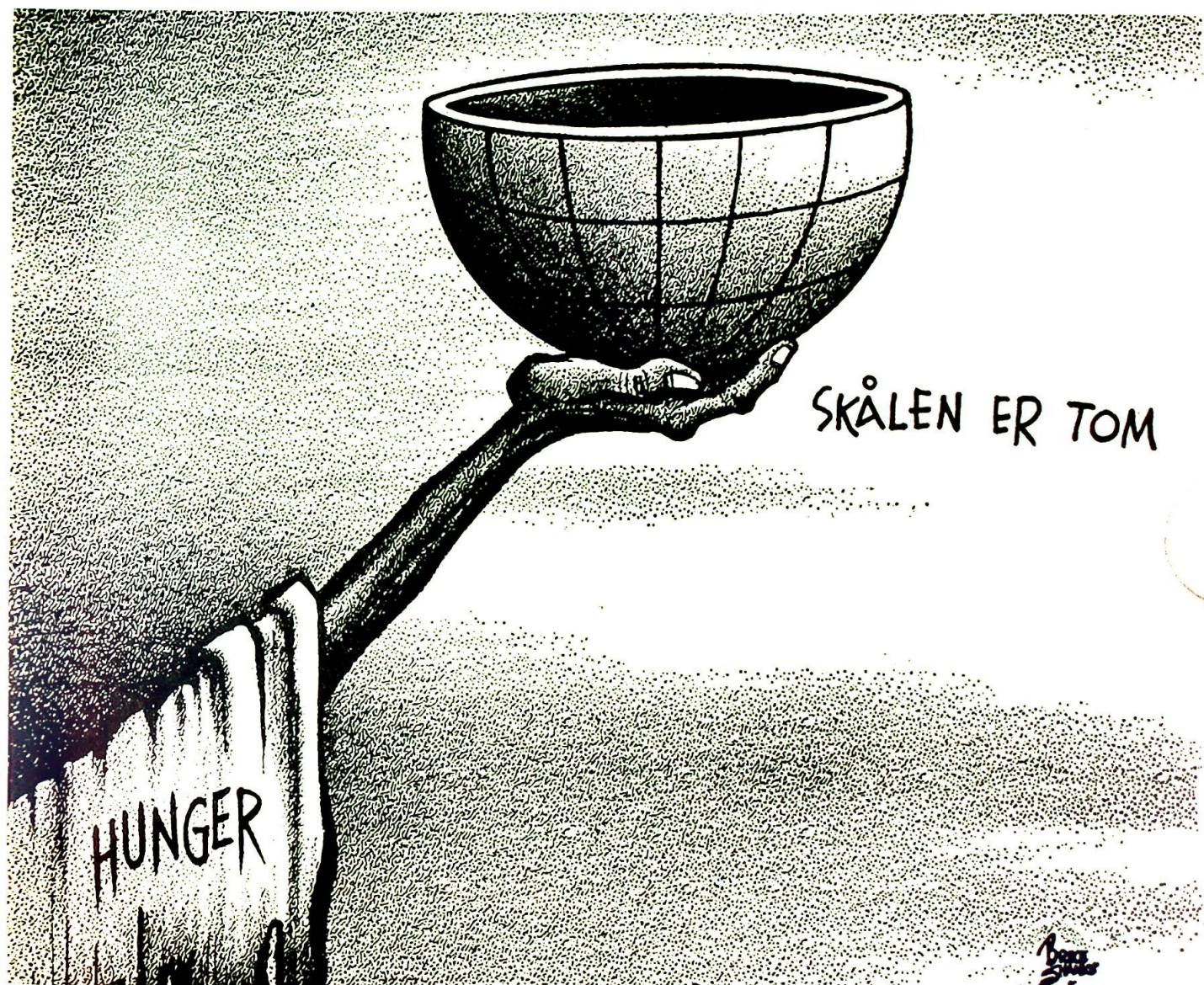

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 18

1967

REDAKSJONELT: I EN SKJEBNESTUND

SIDE 282:

FØDSELSKONTROLLEN OG VI

VATIKANET: Pave Paul er i bedring etter et anfall av akutt blærebetennelse, men trenger hvile. Den 10. september, ennå syk, hilste han menneskemengden på Petersplassen, ba Angelus sammen med den, og rettet noen ord til den fra vinduet i sin leilighet. «Langt viktigere for de katolske kristne enn pavens helse», sa Paul VI, «er kirkens og verdens behov i den aktuelle situasjon». Han henviste til biskopssynoden, som kommer sammen i slutten av denne måned, og til den internasjonale legmannskongress senere på høsten. Verdenssituasjonen syntes han viste flere oppmuntrende trekk enn tidligere i år, særlig så han i den livlige, fredsskapende kontakt mellom statsmennene i det siste et oppmuntrende trekk.

OSLO. Det norske UD har gjort bekjent at en fredsmisjon av tidligere fredspristagere, ledet av briten Philip Noel-Baker og belgieren pater Dominique Pire OP, skal besøke regjeringene i Sør- og Nord-Vietnam innen årets utgang og sondere mulighetene for en slutt på Vietnam-krigen. Reisen er mulig gjort ved blant annet en bevilgning på kr. 150 000 fra det norske utenriksdepartement. Initiativet utgår fra en gruppe norske privatpersoner som står Nobelstiftelsen nær, og etter sigende har de to vietnamesiske regjeringer sagt seg villige til å motta misjonens medlemmer. Philip Noel-Baker er kveker, og spesialist på avrustnings-problemet.

BONN. Den vest-tyske regjering vil ta opp til fornyet undersøkelse andragender om at ungdom som engasjerer seg i utviklingshjelpen kan fritas for verneplikt, som pave Paul har foreslått i sin rundskrivelse «Populorum progressio».

ISTANBUL. Den økumeniske patriark, erkebiskop Athenagoras av Konstantinopel, som tidligere i år mottok besøk av pave Paul VI, forbereder en Europa-reise. Den åpner 27. september med et ti dagers besøk i Sovjet-Unionen, hvor han vil føre samtaler med ledende gresk-ortodokse personligheter. Etter Russlands-besøket reiser Athenagoras til Romania, Bulgaria og Jugoslavia, og det regnes med at han vil besøke pave Paul i Vatikanet i første uke av november. Reisen omfattes med adskillige forhåpninger når det gjelder den tilnærming mellom den vestlige og den østlige kirke som er inntruffet etter Vatikankonsilet.

VATIKANET. I anledning av verdenskongressen for kampen mot analfabetismen har pave Paul, i et brev rettet til UNESCO's generaldirektør René Maheu, forsikret FN-organisasjonen for kulturelle og sosiale spørsmål om den katolske kirkes fulle og varmhjertede støtte i kampen mot menneskehetens mange plager, særlig i u-landene.

VATIKANET. Fra Romas flyplass Fiumicino er der under denne septembermåned avgått betydelige mengder medisiner og andre hjelpemidler av forskjellig art til Kairo, som humanitær innsats overfor den del av den egyptiske befolkning som ble rammet av krigen tidligere i år.

BEOGRAD. Marskalk Tito, den jugoslaviske president, har gjennom sin sendemann i Vatikanet overrakt pave Paul en personlig henvendelse i forbindelse med krisen i midt-Østen, og sine bestrebelser på å skaffe et varig fred grunnlag mellom Israel og araber-landene.

NESTE NUMMER

Neste nummer av St. Olav kommer den 7. oktober.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlm. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214 St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	8.45 19.00 6.15	11.00 —
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604 St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 21 01	8.15 6.20	10.30 —
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (II. VII—31. VIII) (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

I EN SKJEBNESTUND

Det kommer påfallende ofte igjen i folks tale, som et munnhell: «Vi har det så godt her hjemme». Gjerne ned litt skamfølelse: Vi ville hatt det så mye bedre, om ikke så mange andre hadde det så elendig. Det store, kollektive drama i den kristne samvittighet i vår tid er dette: Vi må velge leir, velge parti, mellom dem som vil glemme, bortforklare eller simpelthen trekke på skuldrene av nestens nød og de forpliktelser den pålegger oss — og de som lever såpass med i tragedien at de finner den utålelig og gjør noe. Vi behøvde ikke paveordene i «Populorum progressio» for å oppdage hvordan det står til med menneskeligheten i dag og frykte for dens morgendag. Men nå har altså også et våkent Rom talt. I ordelag så inntrengende og smertelige, at noe lignende ikke har vært sett i Vatikanprosaen siden Pius XI's protestrop mot nazismen — «Mit brennender Sorge» — i 1937. Såvel paven som den opplyste kristne opinion i verden husker bare så altfor godt tragedien ved en kristen kirke, som i det store og hele «oversatt» proletarietets reising for menneskeverdiggere livsvilkår, da industrisamfunnet kom. En kan forstå deres angst: I dag har de elendiges nød og reising fått verdensmålestokk i vår bevissthet. Kirken ville være bevisstløs, og en forargelse for verden, dersom den ikke klart fant sin plass i denne tvekamp med fortvilelsen.

Det er dessverre ingen selvfølge, i det over-privilegerte miljøet hvor vi lever våre liv. Det går mot kommunevalg og politikken er blitt høyst lokal. Melkeprisen går opp — det er ille. Men meget relativt: Vi har melk! På de ekstreme politiske fløyene prekes der henholdsvis vold og likegyldighet — på ytterste venstre vil en gi de sultne våpen, på ytterste høyre latterliggjøres utviklingshjelpen systematisk. Annetsteds i dette nr. bringer vi et eksempel på dét. Mellom disse triste ytterligheter befinner tyngden i befolkningsmassen seg. Politikernes forsiktighet når det gjelder å vekke den til noe så upopulært som å spenne livremmen noen millimeter inn, forat andre kan få leve, tyder på at den ennå, TV's dagsrevyer og utviklingsprogrammer til tross, er temmelig passiv. Den meget beskjedne begynnelse på en effektiv u-hjelp, er her som ellers i det rike Vesten en tungrodd farkost — vi «har det så godt» og vil ha det bedre. Fra bildene av Indias tørre, sprukne jord går vi inn til majonesen. Tunge om hjertet kanskje, men med et ikke uvillig øre til nyttesløshetens profeter. Andres fortvilelse er avgjort til å bære.

Enn om den ganske massive kristne opinion som ennå kan reises her i landet (radio-protestene!) profilerte seg i noe mer konstruktivt, nemlig et skarpt og pågående krav om prioritering av u-hjelpen i norsk politikk? Eller for å stille spørsmålet enda spissere: Hvordan kan en kristen opinion i dag overhodet unngå å ta dette opp, i langt sterkere grad enn noe vi hittil har sett? Svaret er visst dessverre at vi jevnt over deler den almene søvnighet på området. Om tyve- tredve år vil et nytt slektledd trolig finne dét like ufattelig og sjokkerende, i Evangeliets navn, som vi i dag finner visse «kristelige» reaksjoner i forrige århundre, på proletarietets krav om rettferd og frigjørelse. Og dømme oss derefter. Som kristne i 60-

årenes brutale verden lever vi her under et forferdende ansvar.

Katolikkens innflytelse på mentaliteten i vårt land er nødvendigvis helt minimal. Men problemet er et verdensproblem og vi tilhører en verdenskirke. Det tvinger oss, hver enkelt, til å gripe i vår egen barm. «Fredens nye navn er utvikling», sa pave Paul i sin rundskrivelse. Men på hans og vårt bord ligger skremmende ekspert-uttalelser om befolknings-overskuddets truende katastrofe. Den samme verden som med tankens og hjertets tilslutning merket seg den katolske kirkes dramatiske rop om menneskelighet og uegennyttig samarbeide overfor u-landenes folk, venter — når dette skrives — på et annet dokument av vesentlig betydning for u-hjelpens muligheter og effektivitet: Paul VI's uttalelse om fødselsreguleringen. Kirken er bundet av Guds åpenbaring og lov, anvendt på stadig nye menneskelige vilkår og problemer. Befolknings-eksplosjonen er et slikt nytt problem — det må granskes, gjennomtenkes og vurderes i Evangeliets lys. Men ikke for lenge.

(Forts. n. side)

Kardinal Heenan
— en av synodens presidenter.

SYNODEN HAR FRE KIRKE PÅ TEGNE

Den 29. september trer, for første gang, den katolske kirkes biskopssynode sammen i Rom. «Kollegialiteten» — dvs. det felles apostoliske ansvar for hele Kirken — som Vatikanconsilet understreket så sterkt i biskopenes oppgave, vil nå tre i synlig funksjon for våre øyne. Etter konsilet blir denne forsamlingen av innpå 200 biskoper og kirkefolk kanskje det viktigste som er skjedd i Kirkens liv i dag — på programmet står det konkrete liv som konsilets lære har åpnet for. Etter noen tids refleksjon og innhøstede erfaringer rundt om i verden kommer representanter for verdenskirken sammen, og ordner og formulerer erfaringene i praktiske og konkrete reformtiltak på en rekke av Kirkens viktigste livsområder. Etter programmet å domme vil synodens betydning for liv og praksis rundt om i Kirkens bispedømmer bli radikal og avgjørende.

For samlingen teller 13 patriarker og erkebiskoper fra de viktigste kirkeprovinser i kristenheten, 132 biskoper som er valgt av biskopskonferansene (fra de nordiske land møter biskop H. L. Martensen, København), 10 representanter for de store ordenssamfunn, 13 kardinaler fra Kirkens sentraladministrasjon og 15 deltagere som paven personlig har oppnevnt. De 132 valgte medlemmer av synoden for-

delers seg geografisk med 34 på Europa, 29 på Asia, 31 på Afrika, 43 på Amerika (nord og syd) og 4 på Oseania (Australia og Stillehavet).

Som før konsilet er der gjort et betydelig forarbeide av eksperter, og synoden får et konkret materiale å arbeide med, allerede fra første dag. De valgte medlemmer taler ikke bare i sitt eget navn, men har som oppdrag å fremlegge de forskjellige biskops-

konferansers felles oppfatning — hva vi får se, er med andre ord at demokratiet pr. delegasjon for første gang gjør seg gjeldende i ledelsen av den katolske kirke. Og i motsetning til vår tids store politiske organisasjoner (FN og Fellesmarkedet) vil ikke ett veto kunne låse utviklingen fast: Kirken satser på det smidigere $\frac{2}{3}$ flertall og forutsetter at mindretallet lojalt innordner seg under flertalls-avgjørel-

EN MØTERIK HØST

KATOLSK FORUM begynner sitt semester senere i år — programmet bringer vi først i neste nummer.

KATOLSK ORIENTERING, dominikanernes kurs i katolsk trolære for interesserte ikke-katolikker, begynte onsdag 20. september. Foredragene finner sted hver onsdag kl. 18 og hver fredag kl. 20 (samme foredrag) vinteren igjennom — en kan altså hver uke velge dag og tid, alt etter som det passer.

KATOLSK STUDENTLAG har valgt styre for de to kommende semestre. Det består av Anne Kari Rom, Jens Fredrik Bull, Arne Stensrud, Marie Kløvstad, Georg Martin How og Guro Mette Skrove.

Av programmet merker vi oss en samtale-aften om ordenssøstrenes arbeidsmuligheter i fremtiden (12. oktober), møte med utenlandsstudenter (22. oktober), Allehelgensvigilie (31. oktober) og en diskusjonsaften om «Legmannen som teolog» (9. november), der pater Albert Raulin og lege Helge Erik Solberg innleder.

ØKUMENISK skjer der ett og annet. Den 7. september arrangerte Norske Studenters Kristelige Forbund, med Katolsk Studentlag som gjester, et Luther-møte, der professor Leiv Aalen (Menighetsfakultetet) talte om «Luthers problem — vårt problem? Reformasjonen 450 år etter» og pater Hallvard Rieber-Mohn om «Et katolsk syn

på Luther — etter konsilreformen». Møtet var usedvanlig godt besøkt.

Aksjonskomiteén «For Kristen Enhet» innbyr 10. oktober kl. 20 i KFUMs nybyggs store sal, Møllergaten 1, til en foredragsaften, der pastor Inge Lønning og pater Rieber-Mohn taler om «Reformasjonen og den kristne enhet». Komiteén har også tatt initiativet til et økumenisk seminar, som begynner i høst. I seks foredrag, tre i høst og tre til våren, og med gruppearbeid og samtale, er det meningen å gi deltagerne en innføring i det kristne enhetsarbeides bakgrunn og problemer. Seminaret åpner onsdag 22. november kl. 19.30 i Uranienborg menighetshus, Uranienborgveien 28.

FREDRIKSBERG, Kirkeakademiet på Bygdøy, har sendt ut sitt høstprogram, hvor vi særlig merker oss en samtale-aften 9. oktober (i Nobelinstituttet, Drammensveien 19, kl. 20) over emnet «Tiden spør — skal kirken svare?» Innleder er konsulent Egil Tresselt, og rundt bordet sitter magister Carl Fredrik Engelstad, stipendiat Gaute Gunleiksrud og «Dagbladet»s kulturredaktør Simen Skjønberg. Den 6. november er temaet «Er døden min egen?» (samme tid og sted). På Bygdøy er der 23. oktober samtale-aften om «Hva reformasjonsjubilerer vi for?», med instituttbestyrer Enok Ådnøy som innleder.

Et pussig fellestrekk i programmene: Svært mange foredragstitler er i spørsmåls form på kristelig hold i dag. Det er visst et sunt tidenes tegn!

Hvis Evangeliet, som vi tror, er Guds kjærlighets nærvær gjennom historien — et tilbud om frelse og utfoldelse for menneskene — må der også her finnes en vei som ikke med et slag skyver den kristne menneskeforklaring over i det absurde. Hva Rom så sier til vår veiledning, vil det måtte

begrunnes — i troskap mot en tradisjon som alltid har hevdet at der ingen motsetning er mellom Guds åpenbaring og det mennesket *vet*, i sin sannhetssøkende tanke.

Det er en skjebnестund i kirkens forhold til verden vi medopplever.

HRM.

MTIDENS BORDET

sene. Forsamlingen får tre presidenter: Kardinal *Jean Villot* fra Konsil-kongregasjonen, kardinal *William Conway* (erkebiskop av Armagh, Irland) og kardinal *Pericle Felici* (prefekt for kommisjonen til kirkerettens reform).

På programmet står fem vitale spørsmål. Det første er *teologiens*, og dermed troens status i Kirken i dag. Nye teologiske skoler og resultater må innpasses i den uforanderlige trosarv, Kirken må finne klare definisjoner og presisere sin tro uten å kvele fornyelsen i den teologiske tanke. Hvor der er villfarelse, må Kirken bekjempe den, ikke ved fordømmelser og disiplin alene, men ved en klarere manifestasjon av den kristne sannhet.

Det andre spørsmålet er *revisjon av kirkeretten*. Den nåværende kanoniske rett er ikke mer enn et halvt århundre gammel, men Vatikankonsilets sikte og mange reform-opplegg gjør det nødvendig å gi den en helt ny redaksjon. Det blir ingen lett tilpasning, det er nemlig hele *mentaliteten* overfor tro og rett som er forandret.

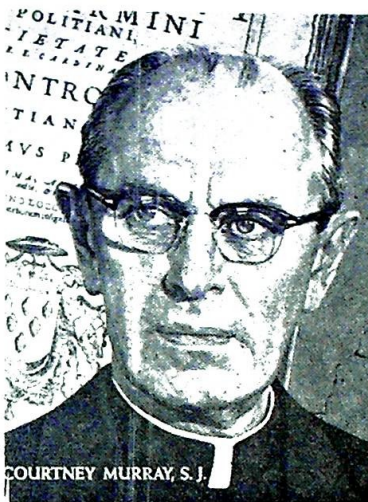
Det tredje spørsmål er *reformen av*

helt andre. Det fjerde spørsmål har stor økumenisk rekkevidde: De «*blandede*» *ekteskaper* (mellom katolikker og ikke-katolikker). I en verden som den vi har i dag, hvor samfunnet er «pluralistisk» (dvs. består av mennesker med vidt forskjellig religiøs og kulturell bakgrunn), må Kirken for-dype sin forståelse av ekteskapet i sin alminnelighet og finne en ny og åp-nere praksis når det gjelder katolikkers ekteskap med anderledes tro-ende, uten at det undergraver deres egne trosmotiver og liv i Kirken. Det femte spørsmål er *den liturgiske re-*

form, hvor en trekker slutningene av disse siste års erfaringer, med bl. a. folkesprogenes massive gjennombrudd i den katolske gudstjeneste, og sam-ordner det nye mangfold i en kirkelig og kultisk enhet.

Forhandlingene i synoden vil prinsipielt bli hemmelige, men kommunikeer vil holde opinionen underrettet om hva som blir bestemt. Disse nyheter, som «St. Olav» vil gjøre sitt beste for å bringe videre, bør følges med oppmerksomhet. For her trer profilen til fremtidens katolske kirke med stadig større klarhet frem i lyset.

EN PIONÉR ER GÅTT BORT

Som kort meddelt i forrige nr. er en fremtredende teolog i nord-amerikansk katolisisme og en av verdens ledende eksperter i religionsfriheten og forholdet stat—kirke, jesuitten *John Courtney Murray*, død 62 år gammel. Det er et tap som fortjener noen ord, ut over nyhets-notisen — Kirken skylder ham så meget. Med pater Courtney Murrays forskning fikk den katolske tenkning et skjelsettende bidrag, som i ordets beste mening var amerikansk. Frem til slutten av 1940-årene var Vatikanets teorier om stat og kirke sterkt *latinsk* preget. Sekulariseringen i det latinske land hadde oftest tatt en anti-kirkelig og anti-klerikal vending, pater Murray bragte derimot tanker fra et samfunn der skillet mellom stat og kirke var en selvfølge, men hvor kirkens og kristendommens plass i samfunnslivet var uhindret av dette. Han skapte den kloke syntese mellom frihetsidéene fra den amerikanske revolusjon og den katolske samfunnstenkning. Ikke som en ensom stuelærd (han var professor ved sin ordens Woodstock College i Maryland siden 1937), men levende engasjert i tidens problemer.

Inntil konsilet var hans innflytelse voksende, men nådde ikke langt ut over de interesserte miljøer. Med Vatikankonsilet slo også hans time, etter årelang forskning og adskillig mistenkeliggjørelse fra kirkefolk som ikke forsto og verdsatte de liberale overbevisninger hos denne egentlige konservativt sinnede presten. Da erklæringen om religionsfriheten skulle formes på konsilet, kom pater Murray inn som en selvskreven autoritet, og det ble hans opplegg som seiret i drøftelsene om hvordan religionsfriheten skulle begrunnes.

Franske teologers mer teoretiske og filosofiske betraktninger måtte vike for den amerikanske jesuittens samtids-bestemte tankegang — slik ble han en ekte konsil-skikkelse, lydhør overfor den faktiske verden og virkelighet kirken står overfor *i dag*. Det er ikke det minste av de katolske paradokser at denne representant for kirkens kanskje mest disiplinære orden ble en av de store pionerer for kristenmenneskets og statsborgerens *frihet* i moderne katolsk tenkning. Slik gjorde han også kirken mer katolsk (dvs. universell), ved å føre en av menneskehetens mest dyrekjøpte erfaringer inn i sentrum av den katolske livsfølelse. Millioner som ikke kjenner hans navn skylder ham meget, og hans sterke innflytelse over konsil-dekretet om religionsfriheten bevarer hans navn og innsats for historien.

De som kjente ham, minnes en fin og skarpskårede skikkelse, med klokskap, toleranse, humor og overveldende kunnskaper. Hans liv og gjerning er et talende eksempel på at intelligens har noe vesentlig med karakter å gjøre, dersom den skal bære frukt. Mange pionerer dør miskjente. Konsilet har lært oss å gjenkjenne og verdsette noen av dem mens de ennå levde. Pater Murray var en av dem.

Prestudiet er modent for reform.

seminarene, dvs. av presteutdannelsen i den katolske kirke, som lenge har vært ute av takt med vår tids problemer og behov. Vårt nåværende seminar-system bygger på reformen etter Tridentinerkonsilet, den er altså 400 år gammel. Kravene til prestens utdanning, mentalitet og livsstil er i dag

FØDSELSKONTROLLEN OG VI

UENIGHETEN I DEN PAVELIGE KOMMISSJON

KIT — den svenske Katolsk informationstjänst — som utsendes av den meget sindige pater dr. theol. Herman Seiler og en gruppe kompetente legfolk i Uppsala, har nylig offentliggjort den følgende artikkel av moralteologen Frans Böckle, professor ved Bonns teologiske fakultet. Den gir etter «St. Olavs» mening et godt og informerende bilde av dette om-tålige og vanskelige problemets status i katolsk tenkning i dag — dvs. før den bebudede kirkelige vurdering av ekspert-materialet ved pave Paul foreligger.

Artikkelen er litt forkortet. Undertitlene er «St. Olav»s.

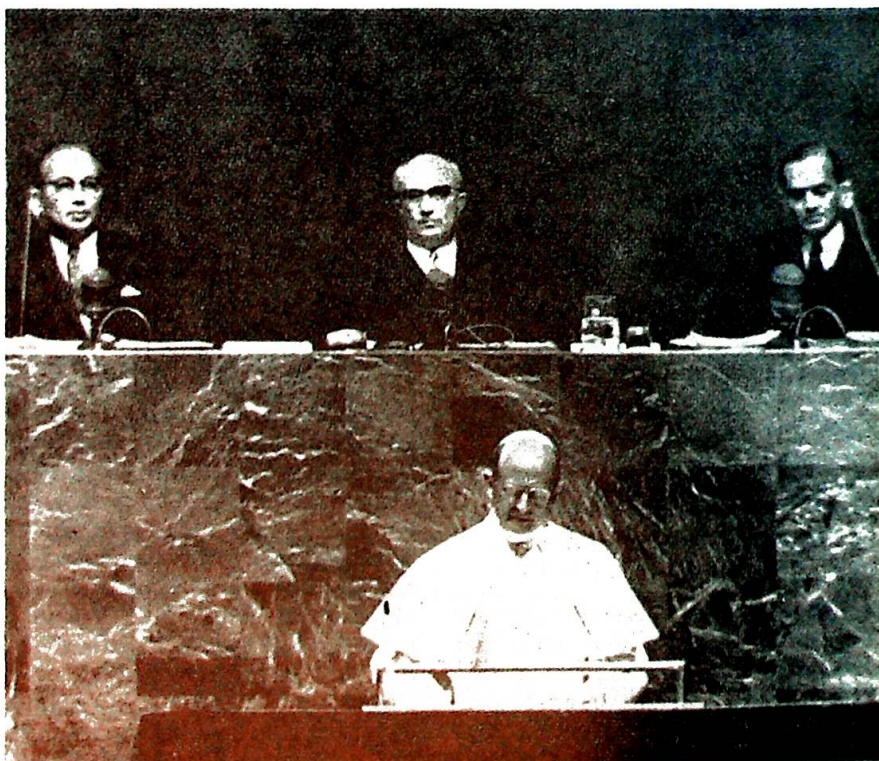
Diskusjonen i kirken omkring de moralske problemer i forbindelse med aktiv fødselskontroll er ennå ikke avsluttet. Snarere tvert om! Gjennom den oppsiktsvekkende indiskresjon som gjorde den pavelige kommisjonens slutt-rapport kjent for offentligheten, ble motsetningene bare ytterligere skjerpet. I det minste har diskusjonen derved fått et nytt sikte. Hva er det som har skjedd? «National Catholic Reporter», et meget åpent redigert legmannsorgan, offentliggjorde 19. april i år de viktigste dokumenter i den hemmelige rapport fra den pavelige spesialkommisjon. Denne kommisjon, som paven selv har nedsatt, teller fra høsten 1964 av 60 medlemmer, derav ca. $\frac{2}{3}$ legfolk. Etter to års intenst forarbeide gjennom en rekke ekspert-uttalelser, utnevnte Paul VI den 7. mars i fjor syv kardinaler og syv biskoper til medlemmer av kommisjonen. Legmenn og de teologer som ikke var biskoper, ble etter dette betraktet som eksperter (*periti*). Til president ble utnevnt kardinal Ottaviani, mens kardinalene Döpfner (München) og Heenan (Westminster) ble visepresidenter. I en lang sesjon fra 14. april til 9. juni i fjor møttes kommisjonen i det spanske kollegium i Rom, for å utarbeide sluttrapporten. Til tross for at et stort flertall, ifølge troverdige og aldri avsannede utsagn, var for en progressiv løsning, kunne kommisjonens medlemmer ikke enes om en enhetlig tekst. Derfor utarbeidet fag-teologene innenfor begge retninger hver sin moralteologiske ekspert-uttalelse. Den meget fremskrittvennlige flertalls-uttalelsen er underskrevet av 19 teologer (deriblant professorene J. Fuchs SJ, Sigmond OP, Anciaux, Auer OSB, Labourdette OP og andre aktede navn). Den konservative uttalelse ble utarbeidet og undertegnet av fire teologer (J. Ford SJ, J. Visser CRR, Zalba SJ og Le-

stapis SJ). Flertallet føyde nok et dokument til sin uttalelse, som helt tar sikte på forkynnelsen av den nye læreavgjørelse, og kunne tjene som underlag for paven ved utarbeidelsen av en encyklika eller et dekret. Også flertallet av biskopene i kommisjonen sluttet seg til det teologiske flertall. I slutten av juni 1966 ble så dokumentene separat overrakt paven av henholdsvis kardinal Döpfner og kardinal Ottaviani. Som kjent har paven ennå ikke truffet noen definitiv avgjørelse, og bedt katolikken om inntil videre å holde seg til «den hittil gjeldende lære, supplert med konsilets vise forskrifter». Denne pavens forventende holdning kan, som vi straks skal se, ha sin grunn i den læremessige

problematikk, men var øyensynlig vanskelig å forstå for de enkelte eksperter som i to år arbeidet iherdig med spørsmålet. Ved begynnelsen av inneværende år ble så de strengt hemmeligholdte dokumenter tilbudt (pariser-avisen) «Le Monde», som imidlertid ga avkall på å offentliggjøre dem. Fra Paris kom de til Kansas City og til redaksjonen for «National Catholic Reporter», og som nevnt ble de offentliggjort der. Ut fra disse dokumenter og sammenholdt med konsilets uttalelser i pastoral-konstitusjonen «Gaudium et spes», fremkommer følgende bilde:

IKKE BARE «PILLEN»

1. I motsetningenes sentrum står ikke spørsmålet om lovligheten ved den ovulasjons-hemmende «pillen», men det langt mer grunnleggende spørsmålet om hvordan aktiv fødselskontroll som *helhet* skal bedømmes moralsk. Dette faktum er av den aller største betydning. Overalt støter en nemlig på den feilaktige oppfatning at det hele dreier seg om «pillen», trolig fordi hele diskusjonen nå i

Pavens tale til FN's generalforsamling for to år siden markerte Kirkens forpliktende omsorg for menneskenes fred og utvikling.

5—6 år har kretset omkring «Pilleproblemet». Det er her slående, at paven for tre år siden ba kommisjonen om i første omgang å utrede, hvorvidt ovulasjons-hindringen (som den katolske legen J. Rock, støttet av Louvain-skolen, foreslo) kunne betraktes som likestilt med den metode som benytter de såkalte «sikre perioder», og kombineres med denne.

Fagfolkene i kommisjonen viste imidlertid helt fra begynnelsen liten interesse for en slik løsning. De krevde en prinsipiell utredning om hvorvidt (og i tilfelle hvorfor) en bevisst, aktiv befruktningshindrende handling skulle stride mot naturen. Den moralteologiske doktrine bak (Pius XI's *Casti Connubii* og Pius XII's uttalelser (som særlig W. Rauch og F. Hürth gikk sterkt inn for) går ut i fra at den menneskelige kjønnsakt alltid skal ta sikte på forplantningen. I og med denne påstått «metafysiske» forståelse av kjønnsakten, ble enhver aktiv utelukkelse av de biologiske muligheter for befruktning, hvor, når og hvordan det så skjedde, forbudt som en indre motsigelse. Overfor en slik argumentasjon kunne en befruktningshindrende anvendelse av pillen umulig komme på tale, og en spissfindig terapeutisk tilrettelegning av argumentet ville ikke gjøre saken bedre for ærlige mennesker.

Dermed kom hele diskusjonen til å samle seg om hvorvidt den grunnleggende påstand om kjønnsaktens natur overhodet var riktig, eller om den ikke snarere var vokset frem av en tidsbestemt biologisk oppfatning av menneskets seksualitet. Ut fra tidligere biologiske forestillinger måtte kjønnsakten ifølge sin natur bli oppfattet som forplantningsakt.

IKKE BARE FORPLANTNING

2. Den her gjengitte grunntese, som fastslår at den menneskelige kjønnsakt alltid må være innsiktet på forplantning, er ikke lenger holdbar ut fra den moderne biologiske og filozofisk-antropologiske innsikt vi har fått i denne seksualitets vesen. Intet menneske tviler på den vesentlige sammenhengen mellom seksualitet og forplantning. Men ethvert menneske vet i dag også at denne hensikt ikke kan oppnåes ved enhver kjønnslig omgang. Den konstitusjonelle, ikke-periodiske seksualdrift hos mennesket sikter først og fremst mot å styrke fellesskapet mellom ektefellene. Menneskets evne til seksuell omgang er (i motsetning til dyrenes seksualitet) ikke bundet til noen cyklisk fruktbarhetsperiode, og den strekker seg nor-

Også u-landene berøres av Kirkens lære.

malt langt ut over kvinnens menopause (dvs. fruktbarhetens opphør i overgangsalderen). Det er rent nonsens, *etter* kvinnens menopause, å tale om et direkte, aktivt sikte på forplantning hos ektefellene. Her hjelper det lite med metafysiske spekulasjoner, for det som aldri fysisk kan skje hos noe individ, og som derfor ikke, hos fornuftige mennesker, kan være gjenstand for en *actus humanus* (en sant menneskelig handling), kan heller ikke bestemmes aktnes vesen. Overføringen av læren om ekteskapets formål på den enkelte kjønnsakt, som om den også gjaldt denne isolerte kjønnsaktens mål, viser seg her helt enkelt umulig, uansett at det skjer ennå i Pius XII's taler. Den enkelte kjønnsakt må tvert om sees og bedømmes som en integrerende del av det ekteskapelige seksualliv. Innenfor denne helhetsramme står kjønnsakten alltid i det minste i et indirekte forhold til ekteskapets oppdrag om fruktbarhet, og skal tjene dette i frihet under ansvar. Kultur-sosiologene ser, ikke uten rett, i menneskets ikke-periodiske seksualdrift endog en av de naturlige grunn-forutsetninger for ekteskapet som institusjon. Den menneskelige seksualitet søker ikke promiskuiteten, dens mål er fellesskapet mellom ektefellene.

Den enkelte kjønnsakt er derfor (til forskjell fra ekteskapet som så-

dan) ifølge sitt vesen innsiktet på forplantning på en *relativ* måte: Det skal alltid og i hvert enkelt tilfelle tjene ektefolkens fellesskap, og innenfor dette fellesskap tjener det også, meningsfylt og reelt, fruktbarheten og dermed familiens oppbygning. På den annen side er hver enkelt kjønnsakt delaktig i ekteskapets fruktbarhet som helhet, uten hensyn til om forplantningsmuligheten i det konkrete tilfelle av en eller annen grunn er fysiologisk utelukket.

Ut fra denne forutsetning kommer uttalelsen fra fagteologenes flertall til den slutning, at en aktiv hindring av befruktning ikke i seg selv er forkastelig. Det måtte i så tilfelle bevises, at mennesket ikke selv har rett til å gripe styrende inn i de biologisk-fysiologiske forløp. Men dette kan ikke lenger bevises, ut fra våre dagers innsikt. Tvert om — flertallet i den pavelige kommisjon mener det må være menneskets plikt å humanisere naturen. Derav følger også retten til, med egnede midler, å gripe inn i den biologiske prosess som er forbundet med den ekteskapelige kjønnsakt.

MOTIVENE AVGJØRENDE

3. At menneskets seksualitet så vesentlig og meningsfylt tar sikte på avkommet innenfor det ekteskapelige og familie-messige fellesskaps ramme, gjør den moralske bedømmelse av kjønnsakten mellom ektefeller avhengig av hvordan de stiller seg til det fruktbare ekteskap. Her kommer det ikke an på fruktbarheten i hver enkelt kjønnsakt. Det dreier seg snarere om et ekteskap som virkelig gjøres i et ansvarlig, generøst og klokt foreldreskap. Vilkarlig anti-konsepsjon strider, nå som tidligere, mot «Guds og naturens orden». Men ikke anti-konsepsjonen som sådan. Her ligger den

(Forts. side 289)

Pater Gregory Baum er blant de teologer som har talt sterkt for en nytenkning i dette problem.

BLIKK på TIDEN

LITT FOR STERKT

■ «Verdens Gang» må avgjort regnes til den konservative del av pressen. Men at vi på høyrefløyen har like rabiate ekstremister som på venstrefløyen, fremgår tydelig av en redaksjonell kommentar (9. september), der avisen skarpt distanserer seg fra utskielene. Tendensen til å vende et hvert feilgrep, enhver skuffelse i u-hjelpen til et angrep på hele foretagendet, får her karakteristikk som fortjent:

«Gleden er stor i «Farmand». Redaksjonen har fått kjennskap til at det i en svensk bok er rettet sterk — og for alt vi vet berettiget — kritikk mot et hjelpetiltak i Tunis. Mer skal det ikke til, så feller bladet enda en gang en knusende dom over alt som utviklingshjelp heter.

Vi får høre om et «hysteri» som føyer seg inn i «den samlede verdensgalskap», og at det ikke en gang har lyktes å stoppe «de verste utskielser». Til slutt kommer forklaringen på bladets harme: «U-hjelpen er blitt utjamnings-ideologiens brekkstang».

Utgytelser av dette slaget er i seg selv nok til å karakterisere den «liberalisme» som «Farmand» påstår seg å være talsmann for, men som til sine tider påfallende minner om den svarteste reaksjon.

Er det så at en støtte til utviklingslandene på en halv eller hel prosent av Norges nasjonalinntekt skulle være et utslag av «utjamningsideologi», er vi for vår part en varm tilhenger av denne ideologien.»

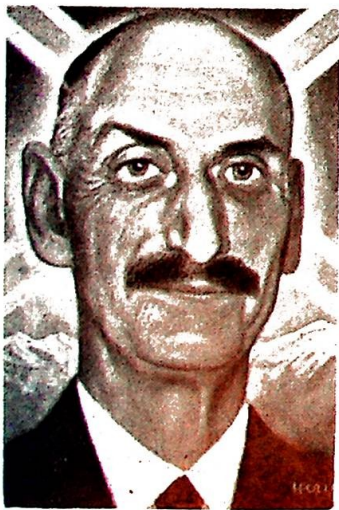
Vi også!

KONGEHUS OG POP

■ Ukepresse og middagsaviser henfaller nå og da til den svakhet, selv å skape de salgbare nyheter de ikke får. At kongefami-liene rundt om i Europa, år ut og år inn, har vært utlevert til den lystne sladder, langt inn over terskelen for den privatlivets fred som også må komme slike personer til gode, er én ting. En ganske annen er det når den samme presse vil påtvinge oss konstitusjonelle kriser før der er grunnlag for dem.

Det moderne norske monarki er en ung institusjon, lite over et halvt århundre. Kong Haakon bygget det opp ikke bare med takt, klokskap og menneskelighet. Han ga også, da selvstendigheten i 1940 brøt sammen, en glimrende anskuelsesundervisning i hvilken avgjørende verdi en så alderstegen institusjon kan

være også for et moderne demokratis liv. Der er intet i det norske dynastis offentlige gjøren og laden frem til i dag som berettiger det tildels ufine press som i de siste ukene har vært lagt på tronfølgeren når det gjelder hans fremtidsplaner. En eneste tronfølger er en tynn arvefølge — det får man tro huset Glücksburg selv har tatt i betraktning siden han var barn, og ganske særlig siden innførelsen av kvinnelig arvefølge ble avskrevet, som følge av de to prinsessers borgerlige giftermål. Slottets fremferd, hva det rent konstitusjonelle spørsmål angår, har til dags dato vært pinlig

Kong Haakon
— klokskap og takt.

korrekt, hva man sannelig ikke kan si om de kommentarer den har fått mange steder de siste ukene.

Nå foreligger to klare dementier fra hoffet når det gjelder Kronprinsens angivelige borgerlige ekteskapsplaner. «Nyheten» var altså ingen nyhet. Tronfølgeren er 30 år gammel — det er ingen avansert alder. Hva han så har i tankene — fyrstelig ekteskap, en regjeringstid som ugift, forslag til regjeringen om et morgantisk ekteskap eller abdikasjon, så tilkommer initiativet i alle tilfeller kongehuset selv — ikke pop-pressen. Vil vi absolutt opprettholde monarkiet som statsskikk, kan vi om nødvendig — som i 1905 — kalle en fremmed prins til tronen. Velger vi republikken, blir der sikkert tid til å forberede det — vel å merke som politisk arrangement, ikke som sensasjon omkring en menneskeskjebne. Opp til i dag er der intet i kongefamiliens offentlige opptreden som innebærer noe brudd på monarkiets meget omtalte «spilleregler». Disse regler er snarere brutt av journalister som nå og da har utfoldet mer vulgaritet enn takt i denne hodeløse iver etter å drøfte tronfølgerens hjerteanlig-gender under den konstitusjonelle bekymrings maske.

PIETET MANGELVARE

■ Foreningen til Norske Minnesmerkers Bevarelse kalles, forståelig nok, ofte «Foreningen med det lange navn». Ett av dens hovedproblemer turde vel være, at den skal bevare fortiden i et folk med usedvanlig kort hukommelse. Middelalder-minnene i vårt land er få, og dårlig skjøtter vi om det som er. Klosterruinen på Selja er ett eksempel. Et annet er Hovedøya, med restene av cisterciensernes gamle kloster. Denne perlen innerst i Oslo-fjorden har det hittil vist seg uoverkommelig å dra inn i befolkningens liv, og når de kommunale instanser tar seg sammen, tumles der med så mange slags projekter — ett av dem er et Tivoli på den gamle klostergrunn! Etter hvert er øya blitt et tilholdssted for tvilsomme eksistenser, et slags lasaron-paradis som får såvel pilgrimer, historisk interesserte og folk som søker litt fred og idyll utenfor en svært lite idyllisk hovedstadstilværelse til å betenke seg, for de tar dit over.

Vi har ikke noe å si på restauratøren bak den her gjengitte annonse — han har sikkert en vanskelig jobb. En må gjerne danse på Hovedøya. Snarere etterlyser vi hos de ansvarlige litt mer handlekraft og finfølelse for hva Hovedøya egentlig er og hva den kunne bli — med en smule initiativ og pietet. Oslo er ikke av i går, selv om byen ofte ter seg slik. Det er ikke noe smukt syn, akkurat.

TVILSOM SEIER

■ Vi lever i merkelige tider. Her feires Luther-jubileum med katolsk medvirken, og det norske utenriksdepartement bevilger 150 000 kroner til en fredsmisjon til Vietnam som blant annet ledes av en dominikanerpater. Menneskene tar sin nyoppdagede solidaritet mer og mer som en selvfølge — de er visst kommet hverandre nærmere, tross alt.

Vel — ikke alle. I vår post innløper noen eiendommelige trykksaker, stammende fra pinsevevnhold. Fra en postboks på Sørlandet etsteds føres tydeligvis et «bøkenes korstog» mot den katolske kirke, og i bevegelsens organ «Korsets seier» følges der opp med adskillig ubegavet hets i samme retning. Det er den gamle ultra-protestantiske nedvurdering av kristenlivets gehalt på annet hold, gjerne i form av apokalyptiske spekulasjoner over Rom som «Dyret» og betroelser fra bortløpne prester som har «oppdaget» det evangelium som da vitterlig inngikk både i deres barnelærdom og presteutdannelse.

Dans på Klosterkroa

Hovedøya, hver fredag og lørdag. Duoen Svein og Øistein spiller.

Hyggelige omgivelser. Bare 2 min. med båt fra Vippetangen hvert 15. min.

Domprost
Per Lønning.

«HVA SÅ MED KIRKEN —?»

LUTHERSK SELVBESINNELSE

Domprost, dr. theol. Per Lønning, har i flere sammenhenger under de senere år gått åpent inn for en langsiktig forberedelse av adskillelse mellom stat og kirke i Norge. I ett av de norske presters fagorganer, «Kirkebladet», skriver han blant annet, under titelen «Strategisk tenkning»:

«Hva så med kirken? Her er det forunderlig hvor den strategiske tenkning henger igjen. Av det faktum at «ingen kan legge en annen grunnvoll» trekker tregheten den slutning at så skal der heller ikke fingres med vegger, tak og tapeter. At Kristus er uforanderlig, bruker den som unnskyldning for at kristne mennesker trives best i det tilvante. «Troskap» er det fagre navn vi så ofte smykker vår troløshet med.

Hånden på alle kristen-hjertes: hvor stor makt har ikke den statiske tankegangen blant oss? Den og den plass har kirken gjennom 300 år hatt i det norske samfunn — vi protesterer mot å gi fra oss det aller ringeste. En vesentlig del av våre krefter bindes i denne protesten.

Jeg vil ikke ha sagt at en Ecclesia Protestans er overflødig. Fra sak til sak kan det være skjellig grunn til

å rope nei. Det som imidlertid så ofte savnes, er perspektivet, det strategiske perspektiv. Hovedmassen av Den norske kirke er visstnok ikke våknet til å se hvilken arena det er vi i dag kjemper på. Man ser ikke at dagens verden i alt vesentlig har brutt ut av enhetskulturens titusenårgamle ramme, og at pluralismen som samfunnsform er et faktum — vi tør vel si: for første gang i historien. Folk av ulik tro lever side om side, og dagens verden må basere seg på at de lever og skal leve side om side — samfunnet som sådant kan ikke redde én overbevisning og undertrykke en annen.

Hos oss har vi en Grunnlov som med sin § 2 — denne kirkens deilige sovepute, hvis rettslige rekkevidde utvikling og sedvane har gjort herlig diffus og bortimot intetsigende — tjener til å kamuflere den reelle situasjon mer enn til å avklare den. Og vi har en statskirkeordning som, hva enten vi går med på å se det i øynene eller ikke, binder en kristen kirke sammen med et delvis-kristent-delvis-noehelt-annet folk. Jo mer de foreliggende utenom-kristelige åndsimpulser blir bevisste i folket, jo mer vil de opprinnelige silkebånd, nå nylonrep, forvandle seg i retning av jernlenker til tyngsel for snart den ene snart den andre av partnerne. De kan bare opphøre å tynges ved at de kuttes — eller ved at partnerne smelter sammen. Skal det siste skje, vil det skje på verdens vilkår. Det delvis-kristne samfunn vil ikke gjennom noen baklengs

salto forvandles til kristent, men en kristen kirke vil kunne forvandles til delvis-kristen. Det siste er det sannsynligste hvis vi ikke i tide får fastlagt vår posisjon på kartet.

En krigføring som består i å pukke på gamle privilegier, kan fortsatt et par decennier feire en og annen triumf i våre grender. Men seirene blir Pyrrhus-seire. Vi kan bremse på samfunnets emansipasjon fra kirken, men vi kan ikke stanse den. Det kan ha sin mening å bremse dersom vi gjør det for å vinne tid mens vi bemanner nye skanser. Men det er ødeleggende dersom vi samler selve vår energi om dette og forsømmer forberedelsene til omgruppering. Da blir hver ny seier en ny dose narkotikum.

Dette er ikke — som de søvnige straks vil påstå — defaultistisk tenkning. I realiteten er det den eneste tenkning som ikke er defaultistisk. Den satser på vekst og fremgang for kristendommen, samtidig som den er seg bevisst at vi må avskrive «kristenheten» som politisk-geografisk størrelse. Den tror på ekspansjon for kirken uten å basere den på illusjonen statskirke/kirkestat. Den satser på en evangelisering uavhengig av paragrafer og privilegier.

Samtidig som den strategiske tenkning ser at krigsskueplassen ikke vil og ikke kan total-forvandles over natten: alt tar sin tid og krever sine forutsetninger, ser den at en planlegning med og for fremtiden må glemme det som ligger bak og strekke seg etter det som ligger foran.»

En kunne være fristet til å spørre for eksempel Martin Ski, som ofte har representert både pinsebevegelsen og sitt parti (Kr. F.) med et våkent og moderne innstilt menneskes sunne fornuft, om han synes disse gamle og forakt-skapende myter er noe de norske pinsevenner i dag kan være bekjent av?

UVANT SYNSVINKEL

■ I den danske avisen «Politiken» (22. august) har forfatterinnen Lis Thorbjørnsen i en kronikk («Cølibat er ikke reaktionært») gitt noe så uvanlig som en positiv vurdering av presters ugifte stand, ut fra vurderingen av de krav som ekteskapet i vår tid rettelig skulle pålegge mannen — til kvinnens fortsatte frigjørelse. Ja — slik kan det kanskje også sees:

«Pave Pauls fastholdelse af cølibatkravet for katolske præster er ikke en underkendelse af ægteskabet, tværtimod.

Respekt for ægteskabet betyder i vor moderne tid ikke idealisering af den opofrende hustru og moder, men accept af, at også manden må yde menneskeligt i samlivet, at han ikke har gjort nok ved at være forsørger og bestemmende overhoved. Det tager

tid, ikke alene at være far, men også at være ægtemand, i en demokratisk familie, hvor også kvinden får lov at være person. Ikke alene det erotiske samliv, men det menneskelige samliv i det hele taget, tager tid også for manden, hvis der skal tages hensyn til også kvindens psykiske behov, hvis også han skal yde. Og den arbejdsmæssige indsats i familielivet tager tid for manden, hvis kvinden skal være et ligeværdigt medmenneske, også hun med specialiseret arbejdsvalg og deraf følgende fælles husligt arbejde for dem begge, betinget af kortere arbejdstid inden for begges specialarbejder.

Ægteskabet har i den katolske kirke også hidtil været anset for et kald.

Den moderne ægteskabsopfattelse — der ganske vist endnu ikke er trængt så meget igennem i den moderne verden som den blotte seksuelle frigørelse, der ikke fordrer så meget — betoner, at ægteskabet er et krævende og tidskrævende kald også for manden.

At pålægge sig at leve i cølibat på grund af det krævende og tidskrævende (fuldt beslaglæggende, ikke deltid) kald som katolsk præst er ikke en fornægtelse af ægteskabet, men gennem afkaldet en bekræftelse af ægteskabets værdi.»

Mon der ikke er «noget om det» — som de sier dernede?

Frater Candidus.

Den egentlige Therese

«Fremfor alle mystiske opplevelser foretrekker jeg den daglige selvfornektelse i det skjulte.»

Det er i mer enn én forstand Kristi venner opplever, at disippelen ikke er over sin mester. De følger nemlig sin Herre også inn i oljetrykkeses søtladne verden. Der er ikke så lite felles mellom visse «portretter» av Therese av Lisieux og utallige bilder av den gode hyrde eller av Jesu Hjerte. Som Kristus selv, trenger mange helgen-skikkelser til å bli revet ut av den forestillingsverden hvor en viss virkelighetsfjern fromhetstype etterhvert har plasert dem. I tilfellet Therese av Lisieux er vi så heldige, at vi har en rekke autentiske fotos som gjengir hennes sanne trekk og viser henne i det som var hennes faktiske omgivelser og daglige gjøremål. Det har også lyktes, i løpet av de siste ti år, ved inngående studium av hennes etterlatte papirer å befri hennes uttalelser fra det overfromme preg som hennes velmenende første utgivere hadde satt på dem — som om der ikke var «blomster» og småfugler nok fra før! Therese selv uttrykker seg jo ofte i en stil som bærer tydelige spor av hennes overbeskyttede, fromme, småborgerlige, franske miljø fra slutten av forrige århundre, og hennes moderne lesere må være villige til å trenge dypere i hennes tanke, under de ofte hjelpeløse bilder som hun formidler sine erfaringer igjennom.

Hva er kjernen i hennes liv og i hennes budskap? Mon den ikke består i den oppdagelse hun gjorde, og som hun etterhvert kalte «min lille vei», at man ikke behøver å være stor — i andres eller egne øyne — for å bli en helgen; rettere sagt for å svare på Guds kall til helligheten? Ikke én eneste gang i hele sitt liv tvilte denne ungpiken på at Kristi oppfordring til et liv i hel og full Gudhengivenhet var ramme alvor, aldri ble den hos henne møtt med den skepsis som den møter hos så mange. Med et barns alvor tok Therese kravet og tilbudet opp og lot det bli et brennende ønske: under forberedelsen til sin første kommunion skriver hun dette enkle forsett: «Jeg vil aldri gi opp».

Men så møter hun, som enhver av oss, motstanden og tyngden i seg selv og det umulige ved hele foretagendet. Hver gang hun sammenligner seg selv med de helgenskikkelser hun kjenner, ser hun «at det finnes mellom dem og henne selv den samme avstand som mellom en fjelltind oppe i skyene og et sandkorn på veien». Hva skal hun da gjøre? Oppgi sitt håp, resignere og slå seg til ro med sin ubetydelighet? Det arbeider intenst i hennes unge sinn. En dag stiller hun seg selv det forløsende spørsmål: Må det nødvendigvis være slik, at enten kan jeg ha de største forhåpninger, eller så må jeg holde meg til min begrensning? Kan det være riktig, dette, at jeg må være stor for i det hele tatt å kunne bevare mitt håp?

Dette tilspissede spørsmål utløser etterhvert de riktige svar. Troens menneske i henne forsikrer henne om at «Gud kan ikke inngi oss gode ønsker som ikke lar seg virkelig-gjøre», og konsekvensen for hennes eget liv trekkes umiddelbart: «Altså kan ikke min litenhet stå som hinder for å nå frem til et helt igjennom Gud velbehagelig liv.» Men daglig opplever dette troens menneske like sterkt sin egen avmakt. Hun vet at hun ikke er skilt fra Gud ved virkelige synder, men hun opplever intenst kløften mellom det hun skulle være og det som hun faktisk er, denne kløft

av begrensning og tyngde og treghet er det henne helt umulig å fylle. Det går da opp for Therese, at det både er henne tillatt å håpe på fremgang mot helligheten og at det er totalt umulig for henne selv å forandre sitt vesen slik at hun kunne bli en «klassisk» helgen: «Å legge en alen til min vekst er meg totalt umulig! Jeg må bære over med meg selv og mine utallige ufullkommenheter.»

Overbevist om hvor fåfengt hennes anstrengelser er og om at hun aldri vil klare fullkommenhetens steile trapp, spør hun seg selv om det ikke skulle finnes et annet middel til å nå frem til Guds fortrolighet; om der ikke skulle finnes en kortere og mer direkte vei. Og umiddelbart dukker et banalt bilde opp i hennes sinn: Hos de rike (Therese skriver dette i 1896!) behøver en ikke lenger å gå opp trappene, en kan bruke heisen! Også for oss gjelder det jo å komme «opp» til Gud, men det er han selv som må løfte oss opp til seg. Ved dette ordinære bilde og ut fra sin egen åndelige erfaring gjenfinder Therese faktisk her en av de dypeste sannheter i kristendommen: Menneskets avmakt når det endog med sin beste vilje, søker å nå frem til Guds fortrolighet. Kraften må komme utenfra, den må komme fra Gud selv: «Heisen, det er dine armer, min Frelser!»

(Forts. n. side)

Therese (til venstre) over klosterets klesvask i Lisieux.

LESERNE SKRIVER

Legmann — og velger

Herr redaktør.

I sitt forord til dekretet «De Apostolatu Laicorum» skriver professor Daniel Haakonsen bl. a.: «Overalt hvor mennesker lever, gjør de sin innflytelse gjeldende. Ved sine ord og sitt eksempel, og likeledes ved det arbeid de utfører, virker de inn på mennesker og samfunns-liv... Det er ikke slik at noen er legmanns- apostler, og dem finner man i katolske foreninger og forbund. De andre er bare legfolk, og dem finner man på kjøkken og kontor. Alle er legmanns- apostler i kraft av sin dåp og konfirma- sjon... Og det skille som troende men- nesker ofte har skapt mellom det religiøse og det verdslige liv, ønsker konsilet å fjerne. Gud har sin plan med verden også, og menneskene skal hjelpe den frem.»

Alt for lenge har kristne mennesker låst seg inne i sine egne foreninger. Kanskje har de studert Bibelen sammen, eller arbeidet for misjonen, og ment dermed at de har oppfylt sine forpliktelser som kristne. Er det så enkelt? De frivillige organisasjoner gjør en beundringsverdige innsats, og det vil alltid være behov for dem. Men omsorg for vår neste fører oss snart bort på mange andre arbeids- feltet hvor det er nødvendig å arbeide i og gjennom de politiske partier. Se hva dekretet om legfolkets apostolat sier, i kapitel 3, under avsnittet om «familien»: «Foreldre skal hevde sin rett og plikt til å gi barna en kristen oppdragelse, og for- svare familiens verdighet og selvbestem- melsesrett. De skal arbeide sammen med positivt innstilte mennesker for at disse rettigheter blir bevart intakt i lovgivnin- gen. Alle som har myndighet, skal ta hensyn til familiens behov når det gjelder

boliger, barneoppdragelse, forholdene i arbeidslivet, trygdeordninger og skatter.»

Det står videre, i kapitel 3 nr. 14: Kato- liker som har innsikt i samfunnet og er godt orientert i sin kristne tro og lære, skal ikke undra seg offentlige stillinger som gir dem mulighet — når de fyller dem verdig — til å fremme det felles beste og samtidig jevne veien for Evan- geliet.

For noen år siden måtte jeg delta i en konferanse om jordbrukspolitikk kl. 10 en søndag formiddag! Jeg gledet meg ikke. Men hva opplevet jeg? Jo, et fengs- lende foredrag, meget relevant, selv for de som ikke var eksperter på dette om- råde, og dessuten, en viktig påminnelse om hvor nødvendig det er å se hele sam- funnsstrukturen under ett.

Om jeg skal røbe noen av mine særlige interesser, så ligger de ikke bare inn- pakket i begrepet «sosial omsorg», men kanskje mest av alt i «undervisningssek- toren». Der har jeg langsiktige planer og forhåpninger. Den velstands-utviklingen vi er inne i nå, krever ikke bare en sterk faglig kompetanse, men en karakterdan- nelse, ansvarsfølelse og innebygget selv- disiplin som må begynne på et tidlig stadium. Dette er nødvendig, om vi skal kunne ha glede av den velstanden vi lever i, og ikke i det lange løp bli ødelagt av den.

Godt valg!

Jeanne Krohn.

LITTERATUR

Bibelsk arkeologi

Arvid S. Kapelrud: «Med spade i bi- beljord». U-bøkene. 108 sider.

I nteressen for bibelen er mer levende enn på lenge, men bibelen selv for- blir en vanskelig tilgjengelig bok. Ten- densen i dag går i retning av å «avmyto- logisere» den, men det kan være spørs-

mål om det ikke er riktigere å gå mot- satt vei og gjøre anstrengelsen for å trenge inn i bibelens miljø og tankever- den så dens forkynnelse utfoldes i sine fulle dimensjoner. — Her kan arkeolo- gien bidra med en verdifull hjelp. I løpet av det siste hundreåret har dens resultater kastet mangt et spennende side- lys innover bibelens beretninger ved å konkretisere forholdene som Gudsfolket levet under. Imidlertid trenges det gode populariseringer for å gjøre arkeologens resultater tilgjengelige for oss. Her har arkeologene selv gått foran. Navn som Kathleen Kenyon, W. F. Albright og Ernest Wright er i utlandet kjent langt utenfor arkeologenes snevre kretser gjen- nom sine glimrende innføringer. — En lignende tjeneste er det professor Kapel- ruds nye bok vil gjøre for vårt hjemlige publikum. I de tidligste kapitlene for- teller forfatteren oss om noen av de store milepeler i den bibelske arkeologis ut- vikling: Rosettastenen, Ninive, Nuzi og Ras-Sjamra funnene, — utgravningene i Jeriko, Hazor og Gibeon. Særlig interes- sant er kapitlet om Masada-undersøkelse, både fordi resultatene er til dels helt nye og fordi de belyser Qumranmil- jøet og Dødehavsrullene. Kapitlet «sag- net, historien og spaden», tar opp spørs- målet om arkeologiens muligheter og be- grensning når det gjelder å belyse bibel- stoffet. I bokens siste del går forfatteren utover den strengt arkeologiske ramme for å behandle problemer som Mose- bokenes sammensetning, Abrahams slekts- forhold og forventningen om «de siste ting» i Israel. — Popularisering kan være en vanskelig kunst. Det kreves både en lett stil, en klar disposisjon og en i hovedlinjene riktig om enn forenklet fremstilling. Professor Kapelruds lille bok er lettest og gir leseren mange verdi- fulle opplysninger underveis, — den er imidlertid ikke fri for visse gjentakelser og opplegget som helhet kan virke noe planløst.

E. D.

T herese begynner å granske den Hellige Skrift. I Salo- mos Ordsprog 9,4, leser hun, og det blir for henne et overveldende lys: «Om noen er ganske liten (*parvulus*, står det i Vulgataeksten som hun bruker) han komme til meg.» Gud avventer altså ikke at de «små» har vokset til sin fulle skikkelse, før han tar seg av dem og kaller dem til seg. Her defineres de «små» åndelige status. Therese jubler: Hennes liv vil fra nå av gå klar av tvilen og råd- løsheten. Hun forblir like *aktiv* som før, men all engstelse er borte. «Heisen» fritar fra nederlag, men ikke fra an- strengelser. Båret av Gud fortsetter hun sin kamp, men som et barn som har lagt hele sin tillit i Gud, som ser bort fra sine egne ressurser og bemektiger seg Guds rik- dom. Hun er ikke fritatt for kamp og lede, hun er blitt

«tatt opp» av Gud, men dette foregår på *troens plan*: Hun ser ikke de mektige armer som bærer henne, hun ser bare alt som står i veien, hun kan bli fristet til å vike tilbake, men uten noensinne å ta det lettvent, stoler hun på at Kristus bærer henne og at ved hans hjelp vil hinder etter hinder smuldre bort.

Mot slutten av sitt liv fikk Therese en sterk følelse av at hennes oppdagelse kunne og ville hjelpe utallige sjeler. Til en novise som naivt spurte henne, noen dager før hen- nes død, om hva hun ville «foreta seg i himmelen», svarte hun: «*Je descendrai* — jeg vil komme ned!»

Hun gjør det faktisk hver eneste dag: Hennes ånd lyser for millioner av kristne, som gjennom henne igjen våget å ferdes på håpets veier.

Th. P.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6,2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Tønsberg
St. Franciskusøstre- nes Moderhus	
Øyenklinikken	} Hamner- fest
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hønefoss
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Lillestrøm
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Tromsø
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Trondheim
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Tønsberg
Vår Frue Kirke	
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 24. september: 19. søndag
etter pinse. (Kongesønnens bryllup —
«Mange er kalt, men få er utvalgt.»)

MANDAG og TIRSDAG: Ferialdager.

ONSDAG: Cosmas og Damian, mar-
tyrer.

TORSDAG: Wenceslaus, martyr.

FREDAG: Mikael, erkeengel.

LØRDAG: Hieronymus, bekjenner og
kirkelærer.

*

SØNDAG 1. oktober: 20. søndag etter
pinse. («Gå, din sønn lever!»)

MANDAG: De hellige verneengler.

TIRSDAG: Therese av Lisieux, bekjen-
ner.

ONSDAG: Frans av Assisi, bekjenner.

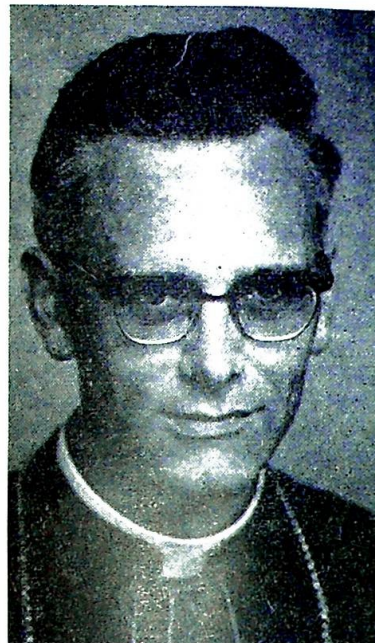
TORSDAG: Ferialdag.

FREDAG: Bruno, bekjenner.

LØRDAG: Rosenkransfesten.

BISKOPSKIFTE I FINNLAND

BISKOP W. COBBEN TRER
TILBAKE

Den nye biskop, P. Verschuren.

Fra Helsingfors kommer meldingen om at biskop W. Cobben, som i over 30 år har vært de finske katolikkers overhyrde, nå har trukket seg tilbake, under bibeholdelsen av et titulær-bispedømme. Det er en lang arbeidsdag, og «St. Olav» slutter seg til de nordiske katolikkers ønsker om et lykkelig og fortjent otium.

Fra 10. september av ledes den katolske kirke i Finnland av Mgr. P. Verschuren, som inntil nå var hjelpebiskop i Helsingfors.

FRANCISKUSHELPE, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83

Kontortid 11—13.

Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i

Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 97

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl.
17—19.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 4. oktober: Messe i St. Olavs
kirke kl. 19.

Deretter samvær i foreningslokalet
med foredrag av Jim O'Hanlon:
«Marialejonen i lyset av det 2. Vati-
kankonsil».

Alle interesserte damer er velkomne.

INNBETALINGSKORT

sendes nå ut til alle etternølere.
Vennligst betal kontingenten for
1967 snarest!

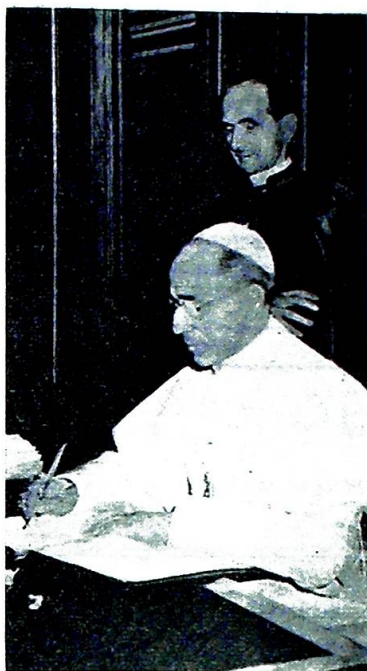
St. Olav's eksp.

Akersv. 5, Oslo 1. Postgiro nr. 204 648

helt avgjørende forskjell, i forhold til den hittil gjeldende lære — det er her at en har tatt et avgjørende skritt fremover. En anti-konsepsjon som er begrunnet og nødvendig ut fra hele familiens situasjon, er som sådan i sin orden. Når det gjelder valget av konkrete metoder, kan en ikke gi de enkelte ektefeller detaljerte forskrifter. Flertalls-uttalelsen sier, at i denne sak kan en bare gi almene retningslinjer til hjelp for den personlige avgjørelse. Som negativ avgrensning kan en si: Et middel som i det konkrete tilfelle truer partenes fysiske eller psykiske helse eller setter til side den gjensidige følelse av menneskeverd, må falle utenfor rammen. Positivt henviser dokumentet til, at for det første sinnelaget og uttrykket for gjensidig hengivenhet så vidt mulig skal bevares. For det annet skal det valgte middel ha en virkning som «står i rimelig forhold til berettigelsen og nødvendigheten av tidvis eller permanent å forhindre en ny befruktning», og for det tredje heter det, at hvor ulike midler står til rådighet, bør det velges som har minst negative følger og tilsvare ektefellens konkrete situasjon». Til slutt heter det, for det fjerde, at «meget avhenger av hvilke midler som i et bestemt område, til en bestemt tid eller for det gitte ektepar står til rådighet; også den økonomiske situasjon kan her ha betydning».

MINDRETALLETS NEI

4. Mindretallets uttalelse motsetter seg absolutt og avgjort denne fler-

Pius XII's læreuttalelser i saken var tidsbestemte, mener kommisjonens flertall.

tallets åpne innstilling. Her er ikke de saklige hensyn, men den læremessige situasjon avgjørende. Kort og

enkelt argumenteres det slik: Kirken har erklært, at ethvert menneskelig inngrep som har til hensikt å berøve den menneskelige kjønnsakt dens naturlige forplantningskraft, er umoralsk. I et så viktig moralsk anliggende kan ikke Kirken feile. Følgelig er det sant, at enhver anti-konsepsjon, når, hvor eller hvorfor den så foretas, strider mot den moralske orden. Om dette også kan bevises med fornuftsargumenter, er det fremdeles uholdbart. Med denne stillingtagen er diskusjonen forskjøvet fra det saklig-moralske plan til det fundamental-teologiske. Her synes den egentlige vanskelighet å ligge, for den pavelige avgjørelse. Ifølge den overveldende teologiske majoritetens mening gjelder det, i forbudet mot antikonsepsjon, ikke et ufeilbart læreutslag i moralsspørsmål, men en praktisk konsekvens av en bestemt oppfatning om menneskets forhold til naturen i sin alminnelighet og om den menneskelige seksualitetens vesen i særdeleshet.

Ser en nøyere på saken, er det omstridte punkt egentlig bare det gjensidige forhold mellom kjærlighet og fruktbarhet i det ekteskapelige samliv.

(Forts. n. side)

BERGEN

BRODERI SERVICE

Kunststopperiet «Special»

A. Nagell Olsen og R. Finne

Telefon 15 892

BERGEN

Torvblm. 1

Wallendahl

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

Giertsen
i Småstrandgaten

BOKHANDEL BERGEN

FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK

Jacob Knudsen

Dan Hansensgt. 9

Konfekt - Sjokolade - Drops
ALLIANCE KONFEKTFORRETNING

Tlf. 11 907 - Nygårdsgt. 1
Bergen

CARL HARTWIG A/S

Utstyr for leger

og sykehus

WILLY BJARNOLL

MALERMESTER

Tlf. 75 573

BERGENS GJÆRDENEFABRIK A/S

Montering av gjerder

Tlf. 15 522 - 14 731

JOHAN AKSDAL A/S

BERGEN

«Karavane» Kaffe-Brenneri

Denne sammenheng har selvfølgelig, av rent historiske årsaker, vært betraktet forskjellig i Augustins, Thomas Aquinas' og Suarez' samtid. En tilpasning av denne menneskelige innsikt har ikke noe direkte å gjøre med det trofaste vern om åpenbaringen i tros- og moralspørsmål. Den som kjenner historien vet, at konkrete moralske krav ofte er endret i sin bakenfor-

liggende realitet og i sin betydning, som følge av ny vitenskapelig innsikt.

SAMVITTIGHETENE

5. Innenfor den situasjon som her er skildret er den enkelte katolikk i dag, i øket grad, kalt til en personlig samvittighets-avgjørelse. I juli-nummeret av de nå sammenslåtte katolske

tidsskriftene i Tyskland «Mann in der Zeit» og «Feuerreiter», har pater Josef Elbern SJ, vel uten godkjennelse fra sine overordnede, utviklet fire hovedtanker for denne samvittighets-avgjørelse, som her kan gjengis:

a) Utgangspunktet for alle overveielser må være ektefellenes uselviske kjærlighet seg i mellom og til sine barn.

(Forts. n. side)

BERGEN		
<p>A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros</p>	<p><i>a.s. Vernøe & Gulbrandsen</i> FOTOSERVICE - BERGEN</p>	
<p><i>Hos oss finner De alt i</i> Undertøy - Sengeutstyr FABRIKUTSALGET A/S</p>		<p>JACOB L. BERSTAD Kontorutstyr Bergen - Oslo</p>
<p>Johan H. BENZON AS En gros - Telefon 10.106</p>	<p><i>Bestikkmønstrene som vekker beundring for sine eksklusive designs, vakre former og utførelse.</i></p> <p><i>Theodor Olsens Eftf.</i> JUVELER SMÅSTRANDGT 4 SØLVVAREVERKSTED</p>	
<p>$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN</p>	<p>[Odd Klanderud RØRLEGGERFIRMA Kroken 8 Tlf. 15 682</p>	
<p><i>Eches Forretning</i> NYGÅRDSGT. 19</p>	<p>HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>	<p>K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen</p>
	<p>ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>	
<p>FORSIKRINGS- og VIESELSKAPET VEFTA STIFTET 1880 SAMMENSLUTTET MED ÆOLUS og Bergens Brand</p>	<p>A/S MARGARINCENTRALEN</p>	<p>DIDA DIDR. MEHN - ANDERSEN LEGE- og SYKEREKVISITER Bergen</p>
	<p><i>Bergensmeieriet</i></p>	<p><i>Martens</i> BRØD OG KAKER TIL HVERDAG OG FEST</p>

b) Det må foreligge tungt veiende motiver for en fødselskontroll; alle fødselskontrollerende tiltak motivert av ren nytelsestrang er fortsatt utiltelige.

c) Den periodiske sterile tid må under de foreliggende omstendigheter og ifølge legers råd være en ufarbar vei.

d) Viser disse overveielser, at på grunn av tungt veiende hensyn og for å opprettholde kjærlighets- og livs-

felleskapet må en søke andre veier, så syndet ikke de som på den indre-kirkelige diskusjons *nåværende*¹ stadium og på de læremessige uttalelser grunnlag velger ett av de nyere forsøk på løsning.

¹ Dette forbehold plaserer professor Bockles og pater Elberns uttalelser i deres rette kontekst, dvs. før kirkens læremessige avgjørelse.

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

Joh. Weydahl & Co

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE
og
HERMETIKK
en gros

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

WISBECH
AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tifgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgate 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2. Oslo

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

OBS: Bestiling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o. l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo. Tlf. 20 72 48.

«DE USTYRLIGE»

A undervise unge mennesker, i en skole «for livet» (som det så vakkert heter) er en kunst. Problemet er at lærer-behovet er enormt og kunstnerne få. I den britiske filmen «De ustyrlige» (*To Sir, with Love*) er Mr. Thackeray en ung, sort tekniker som, i påvente av en ingeniørstilling, tar ett års lærerjobb i en slumskole i London, hvor hans klasse til overmål synes å bestå av bare vanskelige tenåringer som er utvist fra andre skoler, og som er mestere i å drive en lærer til vanvidd. «Skoletrett» er ikke ordet — her går det tvert om på livet løs.

Temaet er behandlet før, mange husker *Glenn Fords* ypperlige lærerskikkelse i «Vend dem ikke ryggen» (*The Blackboard Jungle*), hvor elevmaterialet også allerede sto med én fot i kriminaliteten og lot læreren føle det. Det er et farlig tema, det kan ødelegges ved et aldri så lite skritt over i den billige sentimentalitet, som gjør det hele utroverdig. For virkeligheten er så hard og tilsynelatende håpløs som det er mulig å gjøre den.

I «De ustyrlige», hvis manuskript og filmatiske virkeliggjørelse ikke har noe særskilt merkelig ved seg, spiller den høyt begavede neger-skuespilleren *Sidney Poitier* læreren Thackeray — det løfter den høyt over alminneligheten. I et skole-klassemiljø som kan få selv de hardhudede til å grøsse, følger vi hans nederlag under en utpekult og håpløs ungdomsterror frem til bristepunktet, og hva mere er: Vi tror på hans mestergrep, da han — meget dramatisk — tar tyren ved hornene, kaster lærebøkene i papirkurven og henvender seg til de unge, ikke som «elever» men som mennesker med sørgelig små sjanser i det nådeløse samfunnet de snart skal ut i. I et intenst, spenningsfylt spill gir Poitier oss ikke bare en ildprøve i et godt menneskes liv, men får også sagt oss noe om hva dette ihjel-studerte «faget» pedagogikk egentlig er for noe, hvilken pris (og hvilke talenter!) det egentlig krever av sin mann.

Sidney Poitier
— lærergjerningen er en kunst.

Typetegningen og miljøet er, som så ofte i engelsk film, sikker og fin (anmelderen kjenner det!) — her er et lærer-værelse i en forfallen skole ute på Londons østkant hvor stemningen blant kollegene er som i en beleiret generalstab og hvor alle egentlig har gitt opp og trist gjør sin «forbannede plikt» under tenners gnissel. De unge er mer eller mindre prakt-eksemplarer av den uflidde, selvsøkende «hippie»-ungdommen, i mutt opprør mot alt som kommer fra det bestående og dets representanter. En verger seg brydd mot konklusjonen: At de allikevel er «gode på bunnen» — selv om den er sann, skulle den helst ikke være for lettkjøpt. Det er den visst ikke her.

Sidney Poitier gir i sitt spill ingen innrømmelser til ønsketenkningen. I en tid hvor generasjonsspenningen er maksimal, og oppleves pinefullt av både mange unge og deres oppdragere, kan en film som denne få plisert noen sannheter og endel sunn fornuft på begge hold — det er synd vi ikke har et smidigere system med filmklubber her i landet, for her kunne det bli diskusjon! Filmen viser forøvrig selv, at først når diskusjon blir samtale, skjer der noe. «Fra nå av vil jeg ikke behandle dere som barn — vi skal snakke sammen.» «Om hva?» «Om livet, ekteskapet, sex — alt som betyr noe for dere.»

Dét var kontakten. Hva skulle han blant maskiner? Han blir der på skolen — blant mennesker. Uunnværlig.

«EL DORADO»

Joda — de gamle er fremdeles eldst! *Western*-veteranene *John Wayne* og *Robert Mitchum*, begge på god vei mot den giktigste alder, og i denne farverige cowboy-filmen dessuten utmanøvrert av andre fysiske handicaps, greier selvfølgelig både brasene og en smule ironi overfor hele genren. *Howard Hawks'* «El Dorado» har alle de gode, gamle ingredienser, den ensomme sheriff mot bølleterroren, de gevaltige slagsmål i *saloonen* og sluttscenens revolver-oppgjør, mens barn og kvinner forter seg i hus og den ene gaten i landsbyen ligger blåst som en arena, for folk med *fast guns*. Yndere av cowboys, og de er mange, vil gjenkjenne det hele, uten å kjede seg, og finne både spenning og humor i de to arrete slåsskjempenes ubesværede oppvisning av hvordan det skal gjøres!

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollstad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonsler: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648